MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-18 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 213/2003

Wanda Maria Buttigieg

vs

Dr. Leslie Cuschieri u l-Prokuratur Legali Victor Bugeja li b'digriet tat-30 ta' Jannar 2004 gew nominati bhala kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assenti Mohamed Yassin.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 28 ta' Frar 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici u l-konvenut izzewgu fil-31 ta' Marzu 2001 kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg anness u mmarkat bhala Dok. "WB1";

Illi l-kunsens ta’ l-attrici ghaz-zwieg imsemmi nkiseb b’qerq dwar kwalita’ tal-konvenut li mix-xorta taghha fixklet serjament il-hajja mizzewga kif jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi l-kunsens tal-konvenut ghaz-zwieg imsemmi kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha li, kif ukoll jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza, ghamlitha mpossibbli ghall-istess konvenuti li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta’ elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi ghalhekk iz-zwieg bejn il-partijiet kien null u nvalidu fil-ligi;

Illi l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tal-31 ta’ Marzu 2001 fuq imsemmi kien null u nvalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li hu minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 tal-process;

Rat in-nota ta’ l-attrici datata 3 ta’ Marzu 2003 li permezz taghha pprezentat kopja tac-certifikat taz-zwieg tal-kontendenti.

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attrici fit-12 ta’ Marzu 2003 fejn il-Qorti pprefiggietilha terminu ta’ sittin (60) gurnata sabiex tipprezenta x-xhieda kollha taghha

producibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha.

Rat il-verbali tas-seduti tal-14 ta’ Mejju 2003 fejn Dr. Ilona Debono ghall-attrici tat ruhha b’notifikata bl-avviz tas-smiegh tal-kawza. Il-Qorti estendiet it-terminu ghall-prezentata ta’ l-affidavits attrici b’hamsin gurnata ohra; tal-15 t’Ottubru 2003; u tal-25 ta’ Novembru 2003 fejn Dr. Charmaine Cherrett ghall-attrici nfurmat lill-Qorti li ghandha tipprezenta l-affidavits attrici, u mill-bqija m’ghandhiex provi izjed.

Rat in-nota ta’ l-attrici datata 25 ta’ Novembru 2003 li permezz taghha esebiet l-affidavits taghha u ta’ ommha Rita Buttigieg.

Rat ir-rikors ta’ l-attrici datat 12 ta’ Dicembru 2003 fejn talbet li jinhatru kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assent Mohamed Yassin.

Rat id-digriet sussegwenti tal-Qorti tat-30 ta’ Jannar 2004 fejn laqghet it-talba u nnominat lil Dr. Leslie Cuschieri u lill-Prokuratur Deputat Victor Bugeja bhala kuraturi ghall-finijiet kollha tal-ligi.

Rat il-verbal tad-19 ta’ Frar 2004.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati tal-24 ta’ Marzu 2004 a fol. 38 fejn gie eccepit:-

1. Illi b’digriet tat-30 ta’ Jannar 2004, huma gew nominati kuraturi depuati biex jirrapprezentaw lill-assenti Mohamed Yassin.

2. Illi huma m’ghandhomx mezz kif jikkomunikaw mal-persuna minnhom rapprezentata u ghalhekk mhumiex edotti mill-fatti tal-kaz odjern.

3. Illi ghalhekk huma jirriservaw li jeccepixxu ulterjorment.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-kuraturi deputati a fol. 38 tal-process.

Rat il-verbali tat-18 ta' Mejju 2004 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza ghad-19 t'Ottubru 2004.

Rat il-verbali sussegwenti tad-19 t'Ottubru 2004 u tal-10 ta' Novembru 2004 fejn il-kawza giet differita ghall-istess skop ghat-18 ta' Novembru 2004.

Rat in-nota tal-kuraturi deputati datata 8 ta' Novembru 2004 li permezz taghha esebew ittra li rcevew rigward il-persuna minnhom rapprezentata u kkonfermaw li minn wara d-data ta' din l-ittra baqghu ma setghux jintraccaw lil Mohammed Yassin, konvenut f'din il-kawza.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. <u>KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

(i) <u>PRINCIPJI LEGALI.</u>

Illi dawn it-tliet premessi li fuqhom hija bbazata l-azzjoni attrici huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (c), (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe` l-**Att dwar iz-Zwieg**.

Illi l-attur l-ewwel jissottometti illi z-zwieg bejnu u bejn il-konvenuta ghandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255** li jghid:-

"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

(c) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".*

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht dan is-sub-artikolu:-

"Iz-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-

ohra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra" (**"Sh A mart A Fattah xebba Perry vs Dr. A Mifsud u P.L. Mifsud Bonnici"** – P.A. 22 ta' Novembru 1982).

Illi element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u huwa mmaterjali jekk tali qerq jorrigina min-naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa mportanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt, jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *consortium vitae* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt ***George V. Lobo*** f' **"The New Marriage Law"** jghid li *"As **T. J. Green** puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortuim vitae … if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significanty since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortuim vitae' and the source of the error is juridically irrelevant."*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".* Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

*"kieku dak il-**paragrafu 19 (1) (c)** gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-**art. 981 tal-Kodici Civili** li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda, ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il propjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg."*

"The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality ***must be*** *objectively grave and establishes the partnership of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, properties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (****Viladrich P.J.*** **Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** ***Caparros, E*****. et al. ed**) 1993, Wilson and Lafleur, Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza **"Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova"** (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita tal-parti l-ohra (**"Fattah xebba Perry vs Dr.A. Mifsud et"** (P.A. 22 ta Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-attrici ssostni wkoll li l-kunsens tal-partijiet kien null a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d)** li jghid:-

(d) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg."*

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit Nru 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit Nru 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' ***Viladrich***:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgement] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" (***Viladrich, P.J.,*** **Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics"* (***Viladrich, P.J.,*** op.cit., p. 687).

Illi dwar l-ahhar premessa ta' l-attrici bbazata fuq l-**artikolu 19 (1) (f),** dan jipprovdi li z-zwieg ikun null:-

"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit Nru 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit Nru 3130/96/NA – deciza fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens."

<u>(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-attrici kienet introdotta mal-konvenut mill-habiba taghha Amanda, u dan mill-ewwel qalilha li kellhu problema ta' visa sabiex jibqa' hawn Malta u ghalhekk issuggerixxa li l-attrici tizzewgu u fil-fatt din tghid li accettat mill-ewwel u fi zmien xahar izzewgu civilment, izda b'dan l-attrici ma qalet xejn lill-genituri taghha, u fil-fatt hija baqghet tghix fl-istess dar minghajr il-konvenut. Il-kuntatti li saru bejniethom wara dan kien biss sabiex il-konvenut jirranga l-affarijiet tieghu mad-Dipertiment tal-Immigrazzjoni u l-Pulizija dwar il-*visa.* Kuntatt bejn il-partijiet izjed ma' sarax. Omm l-attrici saret taf biz-zwieg biss zmien wara meta rcevew id-dar ta' l-attrici ittra ndirizzata lill-konvenut. Dan kollu huwa kkonfermat minn omm l-attrici Rita Buttigieg li tirrakkonta fl-affidavit kif saret taf biz-zwieg ta' bintha.

Illi fil-kuntest ta’ dan kollu ma hemm l-ebda dubju li dan huwa ezempju klassiku ta’ zwieg ta’ konvenjenza, fejn il-kunsens taz-zwieg kien ghal kollox simulat, tant li l-ebda wahda mill-partijiet qatt ma kellha ntenzjoni li tghix ma’ l-ohra. Fil-fatt il-partijiet zzewgu biss sabiex il-konvenut li kien ta’ nazzjonalita’ gharbija jkun jista’ joqghod Malta u ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati in kwantu l-istess huma b’xi mod inkompatibbli ma’ dak hawn deciz, **tilqa’ t-talba attrici** biss fis-sens hawn deciz b’dan illi:-

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tal-31 ta’ Marzu 2001 fuq imsemmi kien null u nvalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi *stante* li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet filwaqt li l-kuraturi deputati jithallsu skond il-ligi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------